

בס"ד. כ"ו אלול, ג' דסליחות, ה'תשכ"ט

(הנחה בלתי מוגה)

אני לדודי ודודי לי, ר"ת אלול (כדאיתא בקבלה ובחסידות²). והענין בזה, שכאלול הוא התחלת העבודה דעריכת חשבון צדק על שנה שעברה, וההכנה על כללות העבודה על שנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה. והסדר בכללות העבודה, שענינה הוא מלמטה למעלה, שתחילה הוא הענין דאני לדודי, ואז ישנה ההבטחה והברכה וההצלחה, שלאחרי כן יהי' ודודי לי, דהיינו בראש השנה ויום הכיפורים³, שגם הם נרמזים כאלול, כידוע שס"ת אני לדודי ודודי לי הם ד' יודי"ן, שכוללים את שלושים הימים דחודש אלול וגם העשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, שבהם נעשה עיקר הענין דדודי לי. ולהעיר, שבפרטיות הנה בכל יום ויום שישנה העבודה דאני לדודי, שכללותה הו"ע התשובה, אזי נעשה מיד דודי לי, שהרי כאשר ישראל עושין תשובה מיד הן נגאלין, וכן הוא גם בענינים הרוחניים, שע"י התשובה (אני לדודי) נעשה מיד דודי לי, ובפרט בחודש אלול, שבו נעשה לא רק הענין המרומז בר"ת א"ל, אני לדודי, אלא גם הענין המרומז בר"ת ו"ל, ודודי לי. אמנם, בכללות יותר, בערך כל השנה, הנה בחודש אלול עיקר העבודה הו"ע אני לדודי, ובעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ הוא עיקר הענין דדודי לי. וזהו שאמרו רז"ל⁴ אודות עשרה ימים אלו, שעליהם נאמר דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, שאז הענין דדודי לי הוא אפילו ביחיד, היינו, שלא זקוקים לזכות הרבים, ומספיק זכותו של כל אחד ואחד מישראל, ואין צריך כלל לזכות מיוחד, כי אם מצד היותו איש ישראל, הנה הקב"ה מצוי וקרוב לו (דודי לי) בעשרה ימים אלו.

(1) שה"ש ו, ג.

(2) פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. שער הפטוקים להאריז"ל עה"פ. רד"ה אני לדודי בלקו"ת פ' ראה לב, א. שם לג, א. דרושים לר"ה סד, א. סידור עם דא"ח רכה, סע"ג. ובכ"מ.

(3) ראה רד"ה אני לדודי שם.

(4) אבודרהם סדר תפלת ר"ה. ב"ח אר"ח סתקפ"א (ר"ה והעבירו). ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה עוד יש). אוה"ת פ' ראה ע' תשפא. וראה לקר"ת דרושים לר"ה שם.

(5) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(6) ר"ה יח, א. יבמות מט, ב. קה, א.

(7) ישעי' נה, ו.

ב) והנה תוכן כללות העבודה דחודש אלול מבואר במזמור לדוד הוי' אורי וישעי⁸ (שעל זה איתא במדרש⁹ אורי בר"ה וישעי ביהכ"פ, ולכן מתחילים לומר לדוד הוי' אורי גוי' מר"ח אלול¹⁰), שזהו מ"ש¹¹ לך אמר לבי בקשו פני (ועי"ז) את פניך הוי' אבקש. והיינו, שהעבודה דאני לדודי היא באופן דבקשו פני, היינו, שמעמיק עצמו (ער דערגרונטעוועט זיך) ומגיע לפנימיות הלב שלו, שתהי' בגילוי, וענין זה פועל את פניך הוי' אבקש, שמבקש — וממלאים את בקשתו — שבחי' פניך הוי', הפנימיות דהוי', תתגלה בתוך כאו"א מישראל באופן גלוי, שזהו"ע ודודי לי. והיינו, דאע"פ שפנימיות הלב היא בשלימות בכאו"א מישראל, באיזה מעמד ומצב שיהי', וכיון שפנים בפנים דיבר הוי' עמכם¹², הרי מוכן שכאשר פנימיות הלב שלו היא בשלימות, אזי יש אצלו בשלימות גם בחי' פניך הוי', מ"מ, את פניך הוי' אבקש, כי הבקשה היא שענין זה יהי' באופן של גילוי. וע"ד כללות הבקשה גלה כבוד מלכותך עלינו¹³, דאף שבכל השנה כולה ישנו ענין המלכות (מלכותך), ויתירה מזה, אפילו כבוד מלכותך, דקאי על כתר מלכות¹⁴, ועד לבחי' המלכות כמו שהיא בשרשה הכי ראשון, ולמעלה מכללות הענין דשרש ומקור, דהיינו בחי' המלכות כמו שהיא בבחי' רדל"א¹⁵, ולמעלה יותר, כמו שהיא מושרשת בעצמותו ית', מ"מ, מבקשים גלה כבוד מלכותך עלינו, שבחי' כבוד מלכותך תהי' בגילוי בכאו"א מישראל, ועד שזה פועל ונמשך גם בחלקו בעולם ועי"ז בכל העולם כולו.

ג) והנה הטעם לכך שהעבודה דחודש אלול היא באופן דבקשו פני את פניך הוי' אבקש, הוא, לפי שכללות ענין העבודה דחודש אלול הוא כללות ענין עבודת הבעלי תשובה, שעז"ני¹⁶ ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך¹⁷. והענין בזה, דהנה כתיב¹⁸ מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ, שהם שני

14 (ראה המשך תער"ב ח"א ע' רלו. ועוד.
15 עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ב. וראה גם ד"ה אתם נצבים שנה זו.
16 ואתחנך ד, כט.
17 בהבא לקמן — ראה ד"ה אני לדודי דג' סליחות תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 225 ואילך).
18 שה"ש ת, א.

8 תהלים קאפיטל כז.
9 ויק"ר פכ"א, ד. מדרש תהלים עה"פ.
10 פסיקתא דרב כהנא פסקא כז (פסקא אחרי מות).
11 מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ו.
12 קצשו"ע סקכ"ח ס"ב. וראה שער הכולל פ"א וסכ"ח.
13 תהלים שם, ח.
14 ואתחנך ה, ד.
15 תפלת מוסף ליו"ט ולימים הנוראים.

עניני עבודה¹⁹, שכללותם הו"ע עבודת הצדיקים ועבודת הבעלי תשובה, אמנם, כיון שעמך כולם צדיקים²⁰, ישנם ב' עבודות אלו גם בכל אחד מישראל, כפי שעבודתו היא בניסן וכפי שעבודתו היא באלול ותשרי²¹, שבניסן העבודה בגלוי הו"ע עבודת הצדיקים, ובאלול ותשרי העבודה בגלוי הו"ע עבודת בעלי התשובה, שעז"נ ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

וביאור הענין, דהנה, מ"ש בקשו פני את פניך הוי' אבקש, הנה בקשה זו היא כמ"ש ובקשתם משם גו', משם דייקא. והענין בזה, כמבואר במק"א²² בארוכה, שלשון "זה" שייך לומר על אלקות, ובמילא גם על כל הענינים הקשורים עם אלקות נוע"ד מארז"ל באדר"נ²³ עשרה נקראין חיים, הקב"ה, שנאמר²⁴ וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, וכן ישראל נקראו חיים, שנאמר²⁵ ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום, כמו שהקב"ה נקרא אלקים חיים], שזהו מ"ש²⁶ הנה אלקינו זה, היינו, שלשון "זה" נאמר לא רק על שם הוי', אלא גם על אלקינו, כחנו וחיותנו. וכמו"כ בנוגע לכל הענינים דתומ"צ, ואפילו חולין שנעשו על טהרת הקודש²⁷, כיון שעשייתם היא באופן דבכל דרכיך דעהו²⁸, ואפילו באופן דכל מעשיך לשם שמים²⁹, שייך לומר עליהם לשון "זה", להיותם קשורים עם שם שמים ועם דעהו, ובפרט בתומ"צ עצמם, שהרי הוא וחכמתו ורצונו אחד³⁰. אמנם, שאר הענינים שאינם נכללים בהנ"ל, נקראים "שם". ועז"נ ובקשתם משם, כיון שצריך להפוך את הענינים שנמצאו בבחי' "שם".

וזהו ג"כ מ"ש ובקשתם משם וגו', דכיון שצריכים לפעול בבחי' "שם", צ"ל העבודה באופן דובקשתם. והענין בזה, שבעבודת הצדיקים,

-
23 ספ"ד.	19 (ראה בארוכה תו"א תרומה עט, ג
24 ירמי' יו"ד, יו"ד.	ואילך. לקו"ת שה"ש מד, סע"ב ואילך.
25 ואתחנן ד, ד.	20 ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ
26 ישע"י כה, ט.	חלק.
27 ע"פ חגיגה יט, ב. וראה תו"א ויקהל	21 ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס.
פח, א. ובכ"מ.	תרנ"ב ס"ע ג. ועוד.
28 משלי ג, ו.	22 ראה לקו"ת בלק נו, ד. ד"ה אני
29 אבות פ"ב מי"ב. וראה לקו"ש ח"ג	לדודי הנ"ל (לקו"ת שם לב, ג). וראה ד"ה
ע' 907. ע' 932. ח"י ע' 104. ועוד.	בחדש השלישי שנה זו פ"י (תו"מ חני"ו ע'
30 ראה תניא פ"ב. פל"ח. פ"מ. אגה"ק	190). ד"ה עם זו יצאתי תשי"ב (סה"מ
סכ"ו. ובכ"מ.	תשי"ב ע' רנ ואילך).

כפי שהאלקים עשה את האדם ישרי³¹, שלא חטא ולא פגם ולא עבר את הדרך, אפילו לא בדקות דדקות, אין צריך ליגיעה, ועאכו"כ שאין צריך ליגיעה עצומה, אלא מספיק אפילו שאלה בלבד, ומיד כששואל ממלאים את בקשתו. אבל כשצריך גם להפוך את הענינים דבחי" שם", אזי צריך להיות (לא רק שאלה בלבד, אלא גם) יגיעה והשתדלות באופן של בקשה (ובקשתם), ודוקא עי"ז יהי' ומצאת, וכפי שמוסיף בכתוב שהטעם על זה הוא כי תדרשנו (דו וועסט אים מאַנען און דו וועסט אים זוכן), היינו, לא רק שאלה ובקשה, אלא גם ענין הדרישה, שזהו ע"ד מ"ש³² ודרשת וחקרת, כהדין המוכא בגמרא ופוסקים³³ שהשופט שואל ודורש וחוקר גם דברים מן הצד שלכאורה אין להם שייכות לענין זה, ועי"ז בא לבירור המעמד ומצב והענין (לא רק כמו שהוא באמת, אלא) כמו שהוא באמת לאמיתו, שאז יוצא זכאי בדין, ומתבטלים לגמרי כל הענינים של העלמות והסתרים, ונעשה אצלו בחי' פני ובחי' פנין הוי' בגילוי. ומסיים בכתוב (כי תדרשנו) בכל לבבך ובכל נפשך, היינו, שענין הדרישה יכול להיות כאשר עובד עבודתו בכל לבבך ובכל נפשך. ועי"ז נשלמת תכלית הכוונה דובקשתם משם את הוי' אלקיך, ובאופן שנעשה ומצאת, דלכאורה אינו מובן דיוק הלשון ומצאת, שהרי איתא בגמרא³⁴ שמציאה באה בהיסח הדעת, וכיון שענין זה בא לאחרי העבודה דובקשתם משם, דהיינו לא רק שאלה בעלמא אלא ענין של בקשה דוקא, הרי זה היפך הענין דהיסח הדעת. אך הענין הוא, שההמשכה היא שלא לפי ערך הבקשה, שלכן נקראת בשם מציאה³⁵.

אמנם אע"פ שצריך להיות ובקשתם גוי' כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, מ"מ, אין צריך על זה ריבוי זמן וריבוי ההתבוננות, כי כיון שמדובר אודות איש ישראל, שיש בו הענין דפנים בפנים דיבר הוי' עמכם (כנ"ל), וכתוב³⁶ אנכי הוי' אלקיך, כחך וחיותך, הנה דיבורו של הקב"ה חשיב כמעשה³⁷, שנעשה כן בפועל בכאו"א מישראל, וכל העבודה בזה אינה אלא שיומשך מן ההעלם אל הגילוי, שענין זה יהי' מושל ושולט בכל עניניו ואפילו בחלקו בעולם. וכידוע הפס"ד³⁸ שכאו"א

(35) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1165.

ובכ"מ.

(36) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(37) ראה ב"ר פמ"ד, כב.

(38) רמב"ם הל' גירושיו ספ"ב.

(31) ע"פ קהלת ז, כט.

(32) פ' ראה יג, טו.

(33) ראה סנהדרין מ, א ואילך. רמב"ם

הל' עדות פ"א ה"ד ואילך.

(34) סנהדרין צז, א.

מישראל, באיזה מעמד ומצב שהוא, הנה בפנימיותו רוצה להיות שייך להקב"ה, ולקיים רצונו בפועל למטה מעשרה טפחים, בלימוד התורה וקיום המצוות, ובכל פרטי הענינים בהנהגתו היום יומית.

(ד) **והנה** כללות העבודה דחודש אלול שהו"ע ובקשתם משם גו' כי תדרשנו גו', קשור עם הענין דגורעין ומוסיפין ודורשין. דהנה, בכללות העבודה דאלול, אני לדודי, שע"ז נעשה אח"כ דודי לי, צריך להיות החיבור דאני לדודי עם דודי לי ע"י ענין הנסירה³⁹. והענין בזה, כמבואר בארוכה באור תורה להרב המגיד⁴⁰ היכן מרומז ענין הנסירה בתורה, ע"פ מה שאמרו בגמרא⁴¹ אחת מהמדות שדורשין בהן את התורה הוא גורעין ומוסיפין ודורשין. והיינו, שבכדי לבוא להענין דדורשין, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, הרי זה ע"י העבודה דגורעין ומוסיפין, וכפי שמבאר⁴² שהענין דגורעין היינו לגרוע בהענינים הבלתי רצויים, ובכללות היינו דיוק יותר בסור מרע, והענין דמוסיפין היינו להוסיף בענינים הרצויים, להוסיף בעשה טוב. וע"ז נעשה הענין דדורשין, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (שע"ז נעשה ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת, כנ"ל).

(ה) **אמנם** עדיין צריך להבין, שהרי ישנו פסק דין ברור לכל הפוסקים אשר מבלי הבט על מעמדו ומצבו הקודם הנה ע"י הרהור תשובה נעשה צדיק גמור⁴³, והרי לכאו"א מישראל יש הרהורי תשובה כמה פעמים בכל יום ויום, ועאכו"כ בחודש אלול, ועאכו"כ בימי הסליחות, שלהיותם הסיום והחותם של תודש אלול, והכל הולך אחרי החיתום⁴⁴, הרי בודאי שאז עיקר עבודתו בתשובה, וא"כ הרי הוא כבר צדיק גמור, ואדרבה, כיון שגם הזדונות נעשו לו כזכיות⁴⁵, הרי יש לו זכיות שלא בערך לגבי צדיק גמור⁴⁶, וא"כ, מהו הצורך בכללות הענין דובקשתם משם גו' כי תדרשנו גו', שבשביל זה צ"ל הקדמת העבודה דגורעין ומוסיפין.

43) ראה קדושין מט, ב. אור זרוע סקי"ב. לקר"ת ר"פ דברים (א, ב). וראה תניא פ"א.

44) ברכות יב, א.

45) יומא פו, ב. תניא פ"ז.

46) ראה דרמ"צ קצא, סע"א.

39) ראה הנסמן בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט ע' 217.

40) עט, ב ואילך.

41) זבחים כה, א.

42) ראה גם ד"ה כי עמך הסליחה

תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 220 ואילך).

אך הענין הוא, דהנה, היצה"ר, הנקרא "דער קלוגינקער"⁴⁷, שמתחכם לכאור"א לפי ענינו, בא ומסביר לו: הן אמת שהנך צדיק גמור וזהאמת הוא כן, כנ"ל שע"י הרהור תשובה נעשה צדיק גמור, שזהו פס"ד למטה בנוגע לקידושין, שקשור גם עם זולתו, ועד שזה נוגע לבנים ובני בנים עוסקים בתומ"צ עד סוף כל העולם], ויתירה מזה, שהנך גם בעל תשובה, מ"מ, מצד הענינים שהיו בעבר, עליך להתבונן: מי אני ומה אני שאוכל לגשת לעבוד את הוי', והלא השמים ושמי השמים [ועד"ז ברוחניות, אלו שכל ימיהם היתה עבודתם באופן דשמים ושמי השמים, ומ"מ] לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה⁴⁸, ואיך אפשר⁴⁹ שלאחרי שבעבר היו אצלו ענינים בלתי רצויים, יקויים בו ושכנתי בתוכם⁵⁰, בתוך כאור"א מישראל⁵¹, ועד באופן שהוא נעשה דירה לו ית', שענין הדירה הוא שבה נמצא הדר בדירה עם כל עניניו ועד שגם מהותו ועצמותו הוא בגלוי בהדירה⁵². והמענה לזה הוא בכתוב ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, היינו, שלמרות כל הענינים שהיו אצלו בהיותו "שם", הנה משם גופא יבקש וידרוש וימצא אלקות, שהרי גם בהיותו "שם" הי' בו חלק אלקה ממעל ממש⁵³, אשר גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית'⁵⁴, ולא עוד אלא שענין זה פעל שיבוא לידי הרהור תשובה שע"ז נעשה צדיק גמור. וע"י התבוננות זו (ובקשתם משם גר'), יבוא לעבודת ה' מתוך שמחה וטוב לבב דוקא, כמבואר בתניא⁵⁵ המשל משמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך בשר ודם המתאכסן ודר אתו עמו בביתו כו', היינו, שלמרות מעמדו ומצבו בעבר, זכה להיות אושפזיכן לגבורה⁵⁶, שהו"ע קרבת ודירת מלך מלכי המלכים הקב"ה בעצמו, והרי באור פני מלך חיים⁵⁷, שכל עניני המלך הם מתוך שמחה

52) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות וכו' — אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג.
53) ראה תניא רפ"ב.
54) תניא ספכ"ד.
55) פל"ג.
56) לשון חז"ל — יומא יב, א. וראה תניא פל"ד.
57) משלי טז, טו. וראה לקו"ת מסעי צג, ב ואילך.

47) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 124. ספר השיחות תר"ץ ע' 119. תשי"ז ע' 113.
48) מלכים"א ח, כז (ושם: אף. אבל כן הובא בכלי יקר פקודי לט, מג).
49) מכאן עד סוף הפרק, דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א ברוב התרגשות, כאשר מידי פעם נקטע קולו בבכי (הטו"ר).
50) תרומה כה, ח.
51) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). של"ה טט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. לקו"ת נשא כ, סע"ב.

דוקא, כי, מלך פורץ גדר⁵⁸, ושמחה פורץ גדר⁵⁹, ומצד זה צריכה להיות עבודת התשובה מתוך שמחה דוקא, ועד לשמחה גדולה יותר מהשמחה של כל שאר המצוות.

ועוד ענין במ"ש ובקשתם משם גו', שלמדים ק"ו מאלו הנמצאים "שם", כמארז"ל⁶⁰ אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. והענין בזה, שמתבונן בהנעשה בעולם מסביבו, ורואה שישנם שונאי ישראל כו', וישראל הם כבשה אחת בין שבעים זאבים⁶¹, ויודע את האמת — אמת הו' לעולם⁶², כפי שהוא גם בעוה"ז הגשמי והחומרי — שאין להם מציאות כלל מצד עצמם, ועאכו"כ שאין להם כח מצ"ע, ואין זה אלא נסיון לרגע קטן, שמנסה הו' אלקיכם אתכם⁶³, מנסה גם מלשון נס על ההרים⁶⁴, היינו, בכדי להגבי' את ישראל לדרגא ומעלה עליונה יותר מכמו שהיו לפני⁶⁵, דאף שגם לפני⁶⁶ היו בדרגא נעלית, מ"מ, מגביהים אותם למעלה יותר, שזהו נס על ההרים, למעלה גם מבחי' הרים הגבוהים. אמנם, אע"פ שמציאותם אינה אלא בשביל ענין הנסיון, הרי לעת עתה, לרגע קטן⁶⁶, יש להם מציאות וכח כו', ובהכרח לומר שאין זה מצד סדר ההשתלשלות, שהרי בסדר השתלשלות ההשפעה היא ע"פ דין וחשבון, ומשם אי אפשר שיומשך להם השפעת החיות, ועכצ"ל שנמשך להם מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות, וכדיוק הלשון עוברי רצונו, שזהו"ע של העברה על סדר ההשתלשלות שע"פ הרצון, שנמשך ונשתלשל מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות דרך נפילה כו', כמבואר במק"א⁶⁷ בארוכה. אלא, שענין זה הוא רק כמאן דשדי בתר כתפוי⁶⁸, וגם זה גופא אינו אלא כדי להגבי' את ישראל למעלה עליונה יותר, כנ"ל. ולכן, מיד ברגע קטן, כשמתעוררים (מ'כאפט זיך) ופונים אל הו' אלקינו, אזי הו' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך⁶⁹. וכמו"כ הוא בעבודה הרוחנית, שגם כאשר אין נתינת מקום לטענה (ס'איז ניטאָ וואָס צו צוטשעפען זיך) על בני' בחודש אלול, ובפרט בימי הסליחות, מלבד ההסברה דמי אני ומה אני כו', מצד הענינים שהיו אצלו

(64) ראה סהמ"צ להצ"צ עג, א.
 (65) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 203 ואילך.
 (66) ע"פ ישעי' נד, ז.
 (67) ראה לקו"ת פ' ראה יט, ג.
 (68) תניא פכ"ב (כו, ב).
 (69) תצא כג, טו.

(58) פסחים קי, א.
 (59) נתבאר בסה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
 (60) נדרים נ, ב.
 (61) ראה תנחומא תולדות ה.
 (62) תהלים קיז, ב.
 (63) פ' ראה יג, ד.

בעבר (כנ"ל), הנה אדרבה, ובקשתם חשם גו', שמזה גופא יודע הוא אשר אם לעוברי רצונו ההמשכה היא מלמעלה מסדר השתלשלות, הנה לעושי רצונו, אלו שפועלים את הרצון, עושין רצונו של מקום⁷⁰, להמשיך את הרצון משרשו ומקורו, כיון שנמצאים בכל עניניהם למעלה מסדר השתלשלות — על אחת כמה וכמה שנשפע להם בכל עניניהם בטבע ולמעלה מהטבע, בהשתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה⁷¹, בגשמיות וברוחניות גם יחד, הן בעניני הפרט והיחיד והן בעניני הציבור והכלל.

(ו) **והנה** במשנת"ל (ס"ד) שכדי שיהי' הענין דדורשין (ובקשתם משם גו' כי תדרשנו גו') צריך להיות תחילה סדר העבודה דגורעין ומוסיפין, מבאר בהמאמר⁷², דצריך להבין למה הסדר הוא דוקא באופן דגורעין ומוסיפין, שצ"ל תחילה גורעין ואח"כ מוסיפין, הרי גורעין ומוסיפין הוא ממדות התורה (כנ"ל מדברי הה"מ), וע"פ התורה הלא האלקים עשה את האדם ישר, וא"כ צריך להיות סדר העבודה מלמעלה למטה, שתחילה תהי' העבודה דמוסיפין, הוספה בתורה, ועי"ז יהי' גם הענין דגורעין באופן שיפטרו לגמרי מהענינים הבלתי רצויים. ונקודת הביאור בזה, שכדי שהעבודה דמוסיפין תפעל בפנימיות ובכל עניניו, צריך להיות סדר העבודה באופן דגורעין תחילה ואח"כ מוסיפין. אמנם, אח"כ מוסיף בזה⁷³: אם לא בענין התשובה, שזהו התגלות יתרה מהנפש האלקית, ה"ז פועל גם כשהנה"ב הוא בתוקף כו'. והיינו, שהסדר דגורעין ומוסיפין הוא כאשר העבודה היא ע"פ סדר התורה, מלמעלה למטה, כפי שהאלקים עשה את האדם ישר, אבל כאשר העבודה היא באופן דבעלי תשובה, שזהו כללות העבודה בעקבתא דמשיחא⁷⁴, ועאכו"כ בחודש אלול ועאכו"כ בימי הסליחות, אזי אין נפק"מ כיצד יתחיל עבודתו, ואדרבה, שבשעתא חדא וברגעא חדא⁷⁵ יכול להתחיל בענין דמוסיפין, בריבוי טוב, ואז, הרי אפילו מעט אור דוחה הרבה חושך⁷⁶, ועאכו"כ הרבה אור. אך מ"מ, כיון שחודש אלול הוא גם הכנה על כל השנה הבאה עלינו לטובה (כנ"ל), שאז צ"ל עבודה מסודרת, לכן צריך להתכונן לעיקר

(73) שם ע' 230.

(74) ראה תו"מ סה"מ אדר ע' צח ואילך.

(75) זח"א קכט, א ואילך.

(76) תניא פי"ב ו"ז. א.

(70) ראה לקו"ת ברכה צט, ג. ובכ"מ.

(71) ברכה שלישית דברכת המזון.

(72) ד"ה אני לדורי תש"ט פי"ב (סה"מ).

תש"ט ע' 228).

העבודה באופן מסודר, שהסדר בזה הוא שגורעין תחילה ואח"כ מוסיפין, ולאח"ז נעשה הענין דדורשין, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

ז) והנה שלימות העבודה היא שלא זו בלבד שמכאן ולהבא יהי צדיק גמור, ויתירה מזה שזדונות נעשים לו לזכיות, אלא עוד זאת, שיהי מרוצה וחביב לפניו ית' יותר מכמו שהי' לפניו⁷⁷. ועל זה צריך לענין הסליחה, דכאשר גם בקשת הסליחה היא בכל לבבך ובכל נפשך, אזי נעשה מרוצה וחביב כו', ועד שצוּעק ונענה מיד, שנאמר והי' טרם יקראו ואני אענה⁷⁸, כפסק הרמב"ם⁷⁹ שענין זה נעשה ע"י העבודה דבעל תשובה. ועל זה אומרים בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ (וההכנה לזה היא בימי הסליחות) שיר המעלות ממעמקים גו', כי עמך הסליחה למען תורא⁸⁰ (ומ"מ, אין צורך להמתין עד לעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, אלא יכולים לפעול זאת עוד בימי הסליחות).

והענין בזה⁸¹, כידוע המשל שאמר רבינו הזקן, מאדם שהוא חייב סך גדול ועצום, ואין ידו משגת לשלם רק מחצית החוב, ומחצית זה ג"כ אינו באפשרי לו לשלם בפעם אחת, כי אם קימעא קימעא בריבוי שנים, הנה כאשר האיש שחייב לו מסכים שישלם לו באופן כזה, אזי האדם החייב ישתדל בזה, ועד שישלם גם כל חובו. וזהו שפי' אבן יחייא פסוק זה: אתה חייב לסלוח, ועמך ראוי להיות מדת הסליחה כו', וכמ"ש במדרש⁸² הסליחה מופקדת אצלך, אצלך דייקא, שענין זה מבטל כל מיני מניעות ועיכובים על הסליחה, והיינו, לפי שאין זה דומה למלך בשר ודם, שגם כאשר המלך חפץ לסלוח, יש כמה עניני מניעות מצד ניהוסי וסדרי המדינה כו', משא"כ הקב"ה, הנה כיון שהסליחה מופקדת אצלך, עמך בלבד, הרי אין לך שום מונע לסלוח. והענין בזה, דאע"פ שנת"ל (ס"ה) שכל אחד מישראל הוא צדיק גמור, וגם בעל תשובה, במשך כל השנה, ועאכו"כ בחודש אלול ועאכו"כ בימי הסליחות, מ"מ, כשישנה ההגבלה דניהוסי וחוקי ודיני המדינה שקבע המלך, כפי שהם בעבודה הרוחנית, הנה אף שישנו ענין הסליחה, אין זו מעלת הסליחה שבה רוצה

וראה גם אוה"ת (יהל אור) עה"פ (ס"ע תק ואילך). סה"מ תרל"ד ע' שכה. תרח"ץ ע' רפא.

(82) מדרש תהלים עה"פ. יל"ש שם רמז תתפא.

(77) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

(78) ישעי' סה, כד.

(79) שם ה"ז.

(80) תהלים קל, א"ד.

(81) בהבא לקמן — ראה ד"ה כי עמך

הסליחה תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 215 ואילך).

איש ישראל ומקבל אותה, שזהו"ע כי עמך הסליחה, שזוהי הסליחה שמופקדת אצלך דוקא.

וממשיך בכתוב למען תורא. ולכאורה דרוש ביאור בזה, שהרי עיקר העבודה היא מצד אהבה, כמאמר⁸³ לית פולחנא כפולחנא דרחימותא, ולכאורה אין עבודה נעלית יותר מהעבודה שמצד אהבה, ומהו אומרו למען תורא, היינו, שתכלית השלימות, שבאים לזה ע"י העבודה ממעמקים, הרי זה בשביל (למען) ענין היראה (תורא) דוקא. אך הענין הוא, דמ"ש למען תורא, מובן, שהכוונה היא להאופן היותר נעלה ביראה, שיש בזה מעלה לגבי אהבה, אפילו לגבי דרגא העליונה שבאהבה. והביאור בזה⁸⁴, שהאהבה באה מהאוהב אל הנאהב, ולפי ערך קירוב האוהב (שמצד הקירוב מעריך הוא ומתכוונן במעלת הנאהב) כן תהי' גודל האהבה, אבל היראה היא מן הנורא בעצמו, והו"ע יראת הרוממות, שהיא מצד דרגתו של הנורא, שלא כפי ערך הירא. ועז"נ למען תורא, שזהו תכלית השלימות, למעלה אפילו מהענינים היותר נעלים שבאהבה. ולכן גם בשם הוי' הרי זה היו"ד דשם הוי', ורק לאח"ז באה אות ה', שהו"ע אהבה רבה⁸⁵. ועל יראה זו נאמר האלקים עשה שיראו מלפניו⁸⁶, שבזה הוא הרצון דעצמותו ומהותו ית'.

(ח) **וזהו** אני לדודי ודודי לי, ר"ת אלול, וס"ת ד' יודי"ן, שהם הארבעים יום שמר"ת אלול עד יוהכ"פ, והיינו, שבחודש אלול גופא, ובפרט בימי הסליחות שהם הסיום והחותם דחודש אלול והכל הולך אחר החיתום, ישנו כבר הענין שנעשה בפרטיות יותר בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ. וכללות הענין בזה, שע"י העבודה דבקשו פני, ובקשחם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, אזי את פניך הוי' אבקש, היינו, שרצונו שבחי' פניך הוי' תהי' אצלו באופן של גילוי, וכיון שהוא בבחי' בעל תשובה, הרי ע"פ הפס"ד שטרם יקראו ואני אענה (כנ"ל ס"ז), ממלא הקב"ה בקשתו עוד טרם שקורא, שבחי' פניך הוי' הוא בגילוי אצלו (שזהו"ע דודי לי). ואח"כ נמשך ענין זה גם בחלקו בעולם ובכל העולם כולו, כמו שאומרים בהתפלות דימים נוראים, גלה כבוד מלכותך עלינו, מלוך על העולם כולו בכבודך, דקאי על בחי'

83) ראה זח"ב גה, ב. ח"ג רסז, א. 85) ראה לקו"ת שה"ש מו, א. ובכ"מ.
 84) ראה סד"ה אני לדודי תש"ט (סה"מ לשבת שובה סז, סע"א ואילך.
 86) קהלת ג, יד. וראה לקו"ת דרושים לקו"ת שלח מב, ג.
 שם ע' 230.

המלכות כמו שהיא בדרגא הכי נעלית (כנ"ל), ובחינה זו נמשכת למטה ובאופן של גילוי. וכל זה נעשה באופן של שמחה, ובאור פני מלך חיים, כיון שעבודתו היא באופן דאת פניך הוי' אבקש, וממלאים בקשתו, ועי"ז נעשה אצלו (במשך כל חודש אלול, ועאכו"כ בימי הסליחות, ועאכו"כ בתחילת השנה הבאה עלינו לטובה) מעמד ומצב דשבתי בבית הוי' גו' לחזות בנועם הוי' ולבקר בהיכלו⁸⁷, בכל יום ויום, ועאכו"כ בשעת עבודת התפלה, לימוד התורה וקיום המצוות. וכיון שבאור פני מלך חיים, הנה מלך פורץ גדר, ונמשכים כל הענינים מתוך שמחה, ששמחה פורץ גדר, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, והקב"ה ממלא בקשת כל אחד ואחת מישראל, בתוככי כלל ישראל, ליתן כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ומקיים גם תפלת כל אחד ואחת מישראל לקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, ומביא את כולם, בחסד וברחמים, בטוב הנראה והנגלה, עם בניהם ובנותיהם, וכספם וזהבם אתם⁸⁸, עד שלא תשאר פרסה⁸⁹, באופן טוב ובאופן של הצלחה, בקרוב ממש, ע"י משיח צדקנו, אבל באופן שהקב"ה עצמו עושה זאת, כמ"ש רש"י בפירושו על התורה⁹⁰ (לבן חמש למקרא שמתחיל ללמוד תורה בפירושה, תושבע"פ בתושב"כ גופא), שהוא (הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחו בידיו איש איש ממקומו כענין שנאמרו⁹¹ ואתם תלוקטו לאחד אחד, ומוציאו מן הגלות, ומביא אותו מן המיצר אל המרחב, עד למרחב העצמי, וכפי שמרחב העצמי הוא כאן למטה מעשרה טפחים, בגאולה כפשוטה, גאולה אמיתית וחירות אמיתית, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(90) נצבים ל, ג.
(91) ישעי' כז, יב.

(87) תהלים כז, ד.
(88) ישעי' ס, ט.
(89) כמ"ש ביצ"מ — בא י, כו.